

הלעטה יכניסו מזונם לתוך גרונם עד שיגיעו אל האצטומכא, וכח המעכל יעשה מה שעליו לעשות עד שיהיה נזון גוף האיש ההוא ולא ימות בחוסר ובכפן גלמוד. כן נמשלו האחרונים, שאף על פי שבערך אל

הראשונים אינם לא חכמים ולא נבונים, אינם נעדרים בתכלית העדר מידעת התורה ומצוותיה, שכולנו יודעים הצורך הגדול לכל איש ישראל לידעתה ולידיעת הקדמותיה

כי רבות הנה, אבל גדול העצלה וקוצר המשיג ועומק המושג מעכבים בנו מלהיות חכמים ונבונים כראשונים, ועם היות כי נכספה וגם כלתה נפשנו כוסף אמתי ותשוקה נכבדת לערוך שלחן ללחום במלחמתה של תורה, אין השגתינו מספקת להבין ולפרש עניני התורה ולחתוך ולהפריש כל פרטי הדרושים, ולהיות נמשלים למי שיש לו פה לאכול ולועם המזון ומחתך אותו בשיניו וחיך אוכל יטעם לו. אלא הרי אנו משולים כמי שאין לו פה ולא שיניים, ואינו נזון אלא על ידי הלעטה, וזה דרך משל למה שאנחנו מלעיטים וקובעים בתוך לבנו פירושי החכמים הראשונים, אף כי לא זכינו אל התענוג נפשי המגיע לראשונים, בכל עת שמשגיגם הפירושים ההם ומחלקים בהם חלוקים אמתיים להעמיד ולקיים כוונתם באמת ואמונה.

הנה הארכתי בצד מה בפירוש ההוא עוברא דחמרתיה דרבי פנחס בן יאיר, ועדיין לא דברתי בביאור גופא דעוברא, רק בדרך שלילה כמו שרמזתי. בחדר השם יתברך בטחתי, על האמת יעמידני, ודרך תבונות יודיעני, ויגיעני ברחמיו לסדר לקוטות מסכת חולין, כי שם (ו, א) נזכר זה המעשה, ובעת ההיא אכתוב על ספר המעט אשר תשיג ידי הקצרה, לדרוש ולתור איך יסכים 'אורח חיים למעלה למשכיל' בחכמה ובינה עם דרך אמונה. וגם עתה יצא לי תועלת גדול במה שהארכתי בענין זה, והוא דרחמנא ליצלן מלהתיאש מן

הרחמים להיות מחשבים את עצמנו כנעדרים גמורים, כמו שנראה לכאורה ממאמר רבי אבא כי נחשבנו כבהמה היותר גרועה, והלא חכמה תקרא ותבונה תתן קולה (משל, ח, א), והאמת תעיד לעצמה כי לא נגעלו שערי ידיעה. ברוך שבחר בהם וכמשנתם, יגעתי ומצאתי תאמין, והבא לטהר מסייעין אותו.

ד [פתחיה זה מרדכי] והיינו דכתיב (פתחיה) מרדכי בלשן (עזרא ב, ב), שהיה בולל שבעים לשון ודורשן (כדאיתא במנחות סה, א. וע"ע ביפה מראה), והיה צריך שיתמנה על זה חכם מופלג [דיבור זה נמצא בעין יעקב לעיל פרק ב

סימו ד ונראה שכאן מקומו].

ד פתחיה על הקינין. במנחות פרק רבי ישמעאל (סה, א) מייתי לה. ופירש רש"י: על השופר ששמו קינין, שהמתנדב קן מביא מעות ונותן לתוכו, דשלושה עשר שופרות היו במקדש כו'.
שהוא פותח דברים ודורשן.

בפרק הנזכר (סד, ב) פירש רש"י, כגון לימתי לעינתי, והכי משמע התם דעלה דהא דלעינתי לימתי דמייתי בסמוך קאמר. והיינו

דתנן פתחיה על הקינין זה מרדכי, ולמה נקרא שמו פתחיה שפותח דברים ודורשן וכו'. ופירש רש"י, שהוא מרדכי שהיה בימי אחשורוש. והתוספות כתבו שם (מנחות סד, ב ד"ה אמר) וסוף פרק מרובה (בבא קמא פב, ב ד"ה ועל), דתימה הוא שהאריך ימים כל כך, משום דקאמר התם דמעשה שהביאו העומר מגגות צריפין היה כשצרו מלכי חשמונאי זה על זה, ובית חשמונאי לא היה כי אם מאתים וששים שנים קודם החורבן כדאמר בפרק קמא דעבודה זרה (ט, א). ובפרק רבי ישמעאל תירצו, דעל שם מרדכי הראשון היו נקראים הממונין על שמו, לפי שאינם ממונים אלא בקיאים בעלי שכל ומדע. ובסוף פרק מרובה כתבו בשם ר"י, שכל אותן שהיו בקיאים ברמזים ובלשונות היו נקראים על שם מרדכי, לפי שהוא היה ראש וחכם, ואותו מעשה דשלוש נשים דמייתי, נראה שהיה מרדכי ממש, דקאמר והיינו דתנן פתחיה על הקינין. עד כאן.

ויודע בשבעים לשון. ואם תאמר מאי רבותיה, הלא בכל סנהדרין נמי איכא ידיעי בשבעים לשון כדבסמוך. הא מקשה לה בפרק רבי ישמעאל (מנחות סה, א), ומשני דהוה בייל לישני ודריש, ופירש רש"י, ומערבב הלשונות ודורשן כגון עין סוכר וגגות צריפין. **הכי גרסינן תני כל עיר שיש בה וכו'.** כלשון סוף פרק דיני ממונות בשלשה (סנהדרין יז, ב).

הרחמים להיות מחשבים את עצמנו כנעדרים גמורים, כמו שנראה לכאורה ממאמר רבי אבא כי נחשבנו כבהמה היותר גרועה, והלא חכמה תקרא ותבונה תתן קולה (משל, ח, א), והאמת תעיד לעצמה כי לא נגעלו שערי ידיעה. ברוך שבחר בהם וכמשנתם, יגעתי ומצאתי תאמין, והבא לטהר מסייעין אותו.

ד [פתחיה זה מרדכי] והיינו דכתיב (פתחיה) מרדכי בלשן (עזרא ב, ב), שהיה בולל שבעים לשון ודורשן (כדאיתא במנחות סה, א. וע"ע ביפה מראה), והיה צריך שיתמנה על זה חכם מופלג [דיבור זה נמצא בעין יעקב לעיל פרק ב

שהיו בה שנים ראויין לדבר וכו'. נראה לי, שאין הכוונה על הדבור בלבד ושהאחרים כולם הם אלמים, אלא שהיו נבונים ומבינים בעצמם דבר מתוך דבר והאחרים ראויים לשמוע, רצה לומר להבין. ולזה אמר שעיר יבנה

הרי זו חכמה, מפני שהיו בה ארבעה חכמים, שאין להאמין שכל בני העיר זולתם היו אלמים.

חדא ידא על גגות וכו'. הניח ידו אחת על הגג וידו

אחת על צריף אחד, רצה לומר כעין סוכה, ומזה הבין מרדכי שהיה רומז האלם שהיה קציר שעורים במקום הנקרא גגות צריפין וכו'. וכן כשהניח ידו אחת על המנעול וידו אחת על עינו,

ומזה הבין מרדכי שהיה רומז על מקום הנקרא עין סוכר ושם

ימצא שתי הלחם [ורש"י פירש (מנחות סד, ב), סיכרא, חור

שבמזוזת הדלת שבו תוחבין הברית לנעול. והתוספות פירשו

(שם), סיכרא, קבר או מקום שכר הנהר, כמו עושי שכר אגמי נפש]

ועוד שם מעשה אחר כיוצא באלו.

לון, אית אתר דמיתקריא עין סוכר או סוכר עין, ואולון תמן ואשכחון.

שליש נשים הביאו קניהן, אחת אומרת לעינת, ואחת אומרת לימתי, ואחת אומרת לזיבתי. זו שאומרת לעינתי, סברין מימר שופעת

סנהדרין שיש בה שנים שיכולין לדבר וכולן ראויין לשמוע, הרי זו ראוייה לסנהדרין. שלשה, הרי זו בינונית.

ארבעה, הרי זו חכמה. וביבנה היו בה ארבעה, בן עזאי, ובן זומא, ובן חנינאי, ורבי אלעזר בן מתיה (נ"א. חנניה בן חנילא).

אמר רבי חסדא, פעם אחת יבשה ארץ ישראל ולא ידעו מהיכן להביא

עומר, והיה תמן חר אילם דהוה יהיב חר ידיה על גגות וחד ידיה על צריפים,

איתתוניה קמיה דפתחיה, אמר להו, אית אתר דמתקריא גגות צריפין או צריפין

גגות, אזלין לתמן ואשכחון. אמר רבי יוסה (ביבן) בי רבי בון, פעם אחת

נשרף כל העולם כולו ולא היו יודעין מהיכן להביא העומר, והוה תמן חר

אילם דהוה יהיב ידיה על עיניה וידיה על סוכרא, איתתוניה לגבי פתחיה, אמר

לון, אית אתר דמיתקריא עין סוכר או סוכר עין, ואולון תמן ואשכחון.

שליש נשים הביאו קניהן, אחת אומרת לעינת, ואחת אומרת לימתי, ואחת אומרת לזיבתי. זו שאומרת לעינתי, סברין מימר שופעת

פעם אחת יבשה ארץ ישראל. בפרק רבי ישמעאל (שם) אהא דתנן מעשה שבא העומר מגגות צריפין ושני

הלחם מעין סוכר, קאמר שזה היה כשצרו מלכי חשמונאי זה על זה, ופירש רש"י, שהחילול החרבו סביבות ירושלים. ואפשר לדחוק ולומר דהיינו נמי יבשה ארץ ישראל דקאמר הכא, אבל מה שכתוב בסמוך

נשרף כל העולם לא משמע אלא מחמת שדפון, ופליג אההיא דפרק רבי ישמעאל. דהוה יהיב. שהיה מניח ידו אחת על הגגות וידו האחת על סוכה של ערבה שנקראת צריפין, לרמוז שבמקום הנקרא גגות צריפין ימצאו

תבואה לעומר, הביאוהו לפני פתחיה והבין רמוזו, ואמר להם אם יש מקום שנקרא גגות צריפין או צריפין גגות לכו שם ותמצאו, והלכו שם ומצאו. והוה יהיב ידיה. והיה מניח ידו אחת על עינו וידו אחת על

הסוגר, פירוש מנעול. ורש"י פירש סיכרא, חור שבמזוזת הדלת שבו תוחבין הברית לנעול. והתוספות פירשו, סוכרא קבר, או מקום סכר הנהר, כמו עושי שכר אגמי נפש (ישעיה יט, י). הביאו קניהן. כל אחת מהן הביאה

שתי תורין או שני בני יונה, האחת היתה אומרת לעינתי אני מביאה קן זה ואחת אומרת וכו'. זו שאמרה לעינתי, חשבו השומעים שרצונה לומר שקרבנה על טהרת זובה שהיתה שופעת דם כמעין, ופתחיה קאמר

שיש בה שנים שיודעין לדבר בשבעים לשון, וכלם ראויים לשמוע ולהבין שבעים לשון, אף על פי שאין יודעין לדבר ראוייה לסנהדרין. ואי לאו אינה ראוייה, שהסנהדרין צריכין לשמוע מפי הבעלי דינין בלא תורגמן, ולכן צריכין לשמוע בכל לשון, כי פעמים ידברו לפניהם הבעלי דינין בלשון זה או זה כפי מולדתם, ומכל מקום לדבר עם הבעלי דינין סגי בשנים שידעו לדבר בכל לשון. ובסוף פרק דיני ממונות בשלשה (שם) גרסינן, שנים לדבר ואחד לשמוע.

הרי זו ראוייה. לסנהדרין. ואף על גב דבפרק רבי ישמעאל (מנחות סד, א) קאמר כלהו סנהדרין נמי ידעי שבעים לשון, דאמר רבי יוחנן אין מושיבין בסנהדרין אלא בעלי חכמה כו' ויודעין שבעים לשון. כבר פירשו התוספות (ד"ה ויודעין) דכלהו סנהדרין לאו כלהו ממש, ואין מושיבין בסנהדרין לאו אכלהו קאי. אי נמי, התם לדיני ממונות והכא לדיני נפשות, ולא סגי בעשרים ושלושה, דלכמה דברים צריך סנהדרין גדולה כגון לזקן ממרא וכו'.

על גב דבפרק רבי ישמעאל (מנחות סד, א) קאמר כלהו סנהדרין נמי ידעי שבעים לשון, דאמר רבי יוחנן אין מושיבין בסנהדרין אלא בעלי חכמה כו' ויודעין שבעים לשון. כבר פירשו התוספות (ד"ה ויודעין) דכלהו סנהדרין לאו כלהו ממש, ואין מושיבין בסנהדרין לאו אכלהו קאי. אי נמי, התם לדיני ממונות והכא לדיני נפשות, ולא סגי בעשרים ושלושה, דלכמה דברים צריך סנהדרין גדולה כגון לזקן ממרא וכו'.

על גב דבפרק רבי ישמעאל (מנחות סד, א) קאמר כלהו סנהדרין נמי ידעי שבעים לשון, דאמר רבי יוחנן אין מושיבין בסנהדרין אלא בעלי חכמה כו' ויודעין שבעים לשון. כבר פירשו התוספות (ד"ה ויודעין) דכלהו סנהדרין לאו כלהו ממש, ואין מושיבין בסנהדרין לאו אכלהו קאי. אי נמי, התם לדיני ממונות והכא לדיני נפשות, ולא סגי בעשרים ושלושה, דלכמה דברים צריך סנהדרין גדולה כגון לזקן ממרא וכו'.

על גב דבפרק רבי ישמעאל (מנחות סד, א) קאמר כלהו סנהדרין נמי ידעי שבעים לשון, דאמר רבי יוחנן אין מושיבין בסנהדרין אלא בעלי חכמה כו' ויודעין שבעים לשון. כבר פירשו התוספות (ד"ה ויודעין) דכלהו סנהדרין לאו כלהו ממש, ואין מושיבין בסנהדרין לאו אכלהו קאי. אי נמי, התם לדיני ממונות והכא לדיני נפשות, ולא סגי בעשרים ושלושה, דלכמה דברים צריך סנהדרין גדולה כגון לזקן ממרא וכו'.

על גב דבפרק רבי ישמעאל (מנחות סד, א) קאמר כלהו סנהדרין נמי ידעי שבעים לשון, דאמר רבי יוחנן אין מושיבין בסנהדרין אלא בעלי חכמה כו' ויודעין שבעים לשון. כבר פירשו התוספות (ד"ה ויודעין) דכלהו סנהדרין לאו כלהו ממש, ואין מושיבין בסנהדרין לאו אכלהו קאי. אי נמי, התם לדיני ממונות והכא לדיני נפשות, ולא סגי בעשרים ושלושה, דלכמה דברים צריך סנהדרין גדולה כגון לזקן ממרא וכו'.

על גב דבפרק רבי ישמעאל (מנחות סד, א) קאמר כלהו סנהדרין נמי ידעי שבעים לשון, דאמר רבי יוחנן אין מושיבין בסנהדרין אלא בעלי חכמה כו' ויודעין שבעים לשון. כבר פירשו התוספות (ד"ה ויודעין) דכלהו סנהדרין לאו כלהו ממש, ואין מושיבין בסנהדרין לאו אכלהו קאי. אי נמי, התם לדיני ממונות והכא לדיני נפשות, ולא סגי בעשרים ושלושה, דלכמה דברים צריך סנהדרין גדולה כגון לזקן ממרא וכו'.

על גב דבפרק רבי ישמעאל (מנחות סד, א) קאמר כלהו סנהדרין נמי ידעי שבעים לשון, דאמר רבי יוחנן אין מושיבין בסנהדרין אלא בעלי חכמה כו' ויודעין שבעים לשון. כבר פירשו התוספות (ד"ה ויודעין) דכלהו סנהדרין לאו כלהו ממש, ואין מושיבין בסנהדרין לאו אכלהו קאי. אי נמי, התם לדיני ממונות והכא לדיני נפשות, ולא סגי בעשרים ושלושה, דלכמה דברים צריך סנהדרין גדולה כגון לזקן ממרא וכו'.

על גב דבפרק רבי ישמעאל (מנחות סד, א) קאמר כלהו סנהדרין נמי ידעי שבעים לשון, דאמר רבי יוחנן אין מושיבין בסנהדרין אלא בעלי חכמה כו' ויודעין שבעים לשון. כבר פירשו התוספות (ד"ה ויודעין) דכלהו סנהדרין לאו כלהו ממש, ואין מושיבין בסנהדרין לאו אכלהו קאי. אי נמי, התם לדיני ממונות והכא לדיני נפשות, ולא סגי בעשרים ושלושה, דלכמה דברים צריך סנהדרין גדולה כגון לזקן ממרא וכו'.

על גב דבפרק רבי ישמעאל (מנחות סד, א) קאמר כלהו סנהדרין נמי ידעי שבעים לשון, דאמר רבי יוחנן אין מושיבין בסנהדרין אלא בעלי חכמה כו' ויודעין שבעים לשון. כבר פירשו התוספות (ד"ה ויודעין) דכלהו סנהדרין לאו כלהו ממש, ואין מושיבין בסנהדרין לאו אכלהו קאי. אי נמי, התם לדיני ממונות והכא לדיני נפשות, ולא סגי בעשרים ושלושה, דלכמה דברים צריך סנהדרין גדולה כגון לזקן ממרא וכו'.

על גב דבפרק רבי ישמעאל (מנחות סד, א) קאמר כלהו סנהדרין נמי ידעי שבעים לשון, דאמר רבי יוחנן אין מושיבין בסנהדרין אלא בעלי חכמה כו' ויודעין שבעים לשון. כבר פירשו התוספות (ד"ה ויודעין) דכלהו סנהדרין לאו כלהו ממש, ואין מושיבין בסנהדרין לאו אכלהו קאי. אי נמי, התם לדיני ממונות והכא לדיני נפשות, ולא סגי בעשרים ושלושה, דלכמה דברים צריך סנהדרין גדולה כגון לזקן ממרא וכו'.

על גב דבפרק רבי ישמעאל (מנחות סד, א) קאמר כלהו סנהדרין נמי ידעי שבעים לשון, דאמר רבי יוחנן אין מושיבין בסנהדרין אלא בעלי חכמה כו' ויודעין שבעים לשון. כבר פירשו התוספות (ד"ה ויודעין) דכלהו סנהדרין לאו כלהו ממש, ואין מושיבין בסנהדרין לאו אכלהו קאי. אי נמי, התם לדיני ממונות והכא לדיני נפשות, ולא סגי בעשרים ושלושה, דלכמה דברים צריך סנהדרין גדולה כגון לזקן ממרא וכו'.

על גב דבפרק רבי ישמעאל (מנחות סד, א) קאמר כלהו סנהדרין נמי ידעי שבעים לשון, דאמר רבי יוחנן אין מושיבין בסנהדרין אלא בעלי חכמה כו' ויודעין שבעים לשון. כבר פירשו התוספות (ד"ה ויודעין) דכלהו סנהדרין לאו כלהו ממש, ואין מושיבין בסנהדרין לאו אכלהו קאי. אי נמי, התם לדיני ממונות והכא לדיני נפשות, ולא סגי בעשרים ושלושה, דלכמה דברים צריך סנהדרין גדולה כגון לזקן ממרא וכו'.

על גב דבפרק רבי ישמעאל (מנחות סד, א) קאמר כלהו סנהדרין נמי ידעי שבעים לשון, דאמר רבי יוחנן אין מושיבין בסנהדרין אלא בעלי חכמה כו' ויודעין שבעים לשון. כבר פירשו התוספות (ד"ה ויודעין) דכלהו סנהדרין לאו כלהו ממש, ואין מושיבין בסנהדרין לאו אכלהו קאי. אי נמי, התם לדיני ממונות והכא לדיני נפשות, ולא סגי בעשרים ושלושה, דלכמה דברים צריך סנהדרין גדולה כגון לזקן ממרא וכו'.

על גב דבפרק רבי ישמעאל (מנחות סד, א) קאמר כלהו סנהדרין נמי ידעי שבעים לשון, דאמר רבי יוחנן אין מושיבין בסנהדרין אלא בעלי חכמה כו' ויודעין שבעים לשון. כבר פירשו התוספות (ד"ה ויודעין) דכלהו סנהדרין לאו כלהו ממש, ואין מושיבין בסנהדרין לאו אכלהו קאי. אי נמי, התם לדיני ממונות והכא לדיני נפשות, ולא סגי בעשרים ושלושה, דלכמה דברים צריך סנהדרין גדולה כגון לזקן ממרא וכו'.

על גב דבפרק רבי ישמעאל (מנחות סד, א) קאמר כלהו סנהדרין נמי ידעי שבעים לשון, דאמר רבי יוחנן אין מושיבין בסנהדרין אלא בעלי חכמה כו' ויודעין שבעים לשון. כבר פירשו התוספות (ד"ה ויודעין) דכלהו סנהדרין לאו כלהו ממש, ואין מושיבין בסנהדרין לאו אכלהו קאי. אי נמי, התם לדיני ממונות והכא לדיני נפשות, ולא סגי בעשרים ושלושה, דלכמה דברים צריך סנהדרין גדולה כגון לזקן ממרא וכו'.

על גב דבפרק רבי ישמעאל (מנחות סד, א) קאמר כלהו סנהדרין נמי ידעי שבעים לשון, דאמר רבי יוחנן אין מושיבין בסנהדרין אלא בעלי חכמה כו' ויודעין שבעים לשון. כבר פירשו התוספות (ד"ה ויודעין) דכלהו סנהדרין לאו כלהו ממש, ואין מושיבין בסנהדרין לאו אכלהו קאי. אי נמי, התם לדיני ממונות והכא לדיני נפשות, ולא סגי בעשרים ושלושה, דלכמה דברים צריך סנהדרין גדולה כגון לזקן ממרא וכו'.

על גב דבפרק רבי ישמעאל (מנחות סד, א) קאמר כלהו סנהדרין נמי ידעי שבעים לשון, דאמר רבי יוחנן אין מושיבין בסנהדרין אלא בעלי חכמה כו' ויודעין שבעים לשון. כבר פירשו התוספות (ד"ה ויודעין) דכלהו סנהדרין לאו כלהו ממש, ואין מושיבין בסנהדרין לאו אכלהו קאי. אי נמי, התם לדיני ממונות והכא לדיני נפשות, ולא סגי בעשרים ושלושה, דלכמה דברים צריך סנהדרין גדולה כגון לזקן ממרא וכו'.

על גב דבפרק רבי ישמעאל (מנחות סד, א) קאמר כלהו סנהדרין נמי ידעי שבעים לשון, דאמר רבי יוחנן אין מושיבין בסנהדרין אלא בעלי חכמה כו' ויודעין שבעים לשון. כבר פירשו התוספות (ד"ה ויודעין) דכלהו סנהדרין לאו כלהו ממש, ואין מושיבין בסנהדרין לאו אכלהו קאי. אי נמי, התם לדיני ממונות והכא לדיני נפשות, ולא סגי בעשרים ושלושה, דלכמה דברים צריך סנהדרין גדולה כגון לזקן ממרא וכו'.

על גב דבפרק רבי ישמעאל (מנחות סד, א) קאמר כלהו סנהדרין נמי ידעי שבעים לשון, דאמר רבי יוחנן אין מושיבין בסנהדרין אלא בעלי חכמה כו' ויודעין שבעים לשון. כבר פירשו התוספות (ד"ה ויודעין) דכלהו סנהדרין לאו כלהו ממש, ואין מושיבין בסנהדרין לאו אכלהו קאי. אי נמי, התם לדיני ממונות והכא לדיני נפשות, ולא סגי בעשרים ושלושה, דלכמה דברים צריך סנהדרין גדולה כגון לזקן ממרא וכו'.

שמה שרצתה לומר שמהמעין נסתכנה למות ולזה נדרה להביא לה' קן לקרבנה, ויבוקש הדבר ונמצא כדבריו. והאחת אמרה לימתי, וחשבו שרצתה לומר לקרבן טהרת זוכה שהיתה שופעת דם כים, ואמר להם פתחיה שרצתה לומר שבים נסתכנה ונדרה להביא קרבן זה. וזו שאמרה לזיבתי, חשבו שהוא לשון זיבה שעל טהרתה מזיבה הביאה קרבנה, ואמר להם פתחיה שרצתה לומר שזאב בא ליטול את בנה וה' הצילו, וזיבתי לשון

זאב, ועל הצלת בנה נדרה קרבן זה. ואיכא נפקותות, שאם היו הקינין לטהרת זובן הוה חטא פרידה דכל קן חטאת ואידך עולה, והשתא דהוה קרבן נדבה הוה תרוייהו עולה, כדאיתא בפרק רבי ישמעאל (מנחות סה, א) דמייתי הק' עובדא כדהכא, רק בהך דלזיבתי לא קאמר כדאמר הכא אלא בזוב נסתכנה.

ומכל מקום צריך עיון, למה נתחכם פתחיה לפרש דבריהן כן ולא כמשמען, ובשלמא בעינתי וימתי יש לומר משום דלא הוה להו למימר כי אם לזיבתי, כי מה ענין להזכיר השפעת הדם אם היה כמעין או כים, אבל באומר לזיבתי קשה. ויש לומר, דהוה לה למימר לטהרתי, כי הטהרה מחייבת הקן לא הזיבה.

במעין, אמר לון, בעיינא סכנת. זו ה עוד בירושלמי. בן אחיה שאומרת לימתי, סברין מימר שופעת בים, אמר לון, בימה סכנת. זו שאומרת לזיבתי, סברין מימר זבה ממש, אמר לון, זאב בא ליטול את בנה.

ה בן אחיה על חולי מעיים. על ידי שהיו הכהנים מהלכין יחיפים על הרצפה והיו אוכלין בשר ושותין מים, היו באין לידי חולי המעים, והוה ידע האי דין חמר טב למעייא והאי דין חמר סמם למעייא.

נחוניא חופר שיחין. שהיה חופר שיחין ומערות, והוה ידע האי דין כיף מקורר מיא והאי דין כיף אית ביה שרברובי, ועד היכין שרברובותיה מטייה. אמר רבי אליעזר (אחא), ומת (בנו) בצמא. אמר רבי חנינא, מאן דאמר רחמנא וותרן יתוותרון בני מעויי, אלא מאריך רוחיה וגבי דידיה. אמר רבי אחא, כתיב (תהלים ג, ג), וסביבו נשערה מאד, מדקדק עמהן כחוט השערה. אמר רבי

ה על ידי שהיו הכהנים. משום דקשיא ליה מה ענין לממונה על חולי מעים עם הממונין שבמקדש, קאמר שגם זה מענין המקדש. והיו אוכלים. תמיד בשר הקרבנות, ושותים מים, כי לא יוכלון לשתות יין בעזרה. אהיי דין. איזה יין טוב לחזק המעים, ואיזה יין מרכך המעים. דיי דין כיף. איזה סלע מימיו קרים, ואיזה סלע יש בו חמימות לשון שרב ושמם, ועד איזה מקום החום מגיע בתוך הקרקע. ויש גורסין מיא מטייה, ואם כן פירושו עד מקום שמגיע החום מגיעין המים מלמטה, שאינן עולין אלא במקום שאין החום מגיע שם. מאן דאמר דרחמנא וותרן יוותרו מעוי. שהרי חסיד זה מת בנו בצמא על חטא קל שדקדקו עמו כדלקמיה ולא ויתרו לו, ובפרק הפרה (בבא קמא ג, א) יליף לה מכל דרכיו משפט (דברים לב, ד). מאן דאמר דרחמנא וותרן. מדכתיב (שמות לד, ו) ה' רחום וחנון ארך אפים, ואפילו לרשעים כדאמר בפרק הפרה (שם), וליתא, אלא מאריך אפיה אולי ישוב וגבי דיליה כשאינו שב, והא דכתיב נושא עון היינו למי שעשה תשובה. וותרן. בפרק הפרה פירש רש"י: לעבוד על כל פשעים. יותרו חייו. יופקרו חייו וגופו, שמורה אל הבריות לחטוא. ולמאי דגרסינן הכא יותרון בני מעוי, פירושו שיותרו קשרי בני מעוי ויצאו בתחלואים. מדקדק עמהן כחוט השערה. בפרק הנזכר פירש רש"י: עם סביביו, צדיקים הדבקים בו. נסערה מאד, לשון חוט השערה.

הערה בירושלמי מסך - להערה איכותית הדפס ישירות מן התכנה
אגדות תלמוד ירושלמי ע"פ יפה מראה ועין יעקב - א זרעים, מועד א יפה, שמואל בן יצחק - חביב, יעקב בן